

UDK113

504.06:113

574.01.000.113

575.01:113

Stručni članak

Primljeno: 13. siječnja 1997.

Prirodna tehnologija

Frederic Turner

Sveučilište u Texasu, Dallas

Sažetak

U tekstu se razmatraju suodnos i temeljne razlike između modernog kršćanstva i ekološke etike. Iznose se četiri osnovna prigovora sljedbenicima pokreta za zaštitu okoliša. Priroda nije i nikada nije bila statična pa je ideja sveopće homeostaze temeljno neprirodan cilj. Čovjeka i Prirodu može se odrediti kao akceleraciju te je usporenje za ljudsku vrstu neprirodno. Jedno od temeljnih načela prirode jest hijerarhija u kojoj je ljudska vrsta nadmoćnija nad ostalim vrstama. Nalog za održivim odnosom čovjeka i Prirode nije prihvatljivo jer se priroda ne održava, već se sve više mijenja.

Zaključno se iznose teološke pretpostavke zaštite okoliša, a tehnologiju se ocrtava kao središnje područje ekološke etike.

Ključne riječi: Bog, ekološka etika, Priroda, tehnologija

1. UVOD

Ako se sudionika pokreta za zaštitu okoliša upita što je cilj toga projekta, on bi vjerojatno odgovorio nešto poput: »unapređenje održivog odnosa između ljudi i prirode«.

Može li se takvoj formulaciji išta prigovoriti? Pa opet, u njoj se nalazi cijeli niz pretpostavki koje bi, paradoksalno, mogle biti u korijenu sadašnje krize okoliša.

Postoji velika sličnost između ovog utvrđenog cilja i jedne mnogo starije ideje iz racionalističke teologije modernog Zapada: da je cilj moralnog života unapređenje održivog odnosa između ljudi i Boga. Taj Bog je Bog kršćanskog teizma, vječan, transcendentan, savršen i nepromjenjiv. Pokoravati se njemu istinska je sreća. Ljudska su bića po prirodi pala i dijelom iskvarena, i zato je kasta svećenika nužna. A ona pak, pod kontrolom crkvene organizacije, poučava stanovništvo ispravnim vjerovanjima i vjerskim običajima.

Pod kršćanskim teizmom Zapada cvjetala je značajna ljudska kultura je može li ona preživjeti utjecaje demokracije, tehničkog napretka i međukulturalne razmjene – sve što je ona sama podupirala – to je sada dvojbeno. Upravo je ta kultura bila nasljednicom vjerskog svetonazora koji je bio manje apstraktan, manje transcendentan, ritualniji i performativniji od onog koji je slijedio. U toj mnogo starijoj religiji Bog, anđeli i sveci (i, prije toga, bogovi) bili su mnogo bliži svijetu, manje savršeni, nisu bili apsolutni znanja i moći, tek su se razvijali i više bili prošlost nego teologija. Kršćanstvo je znalo povremeno zažaliti zbog rastanka s tom drevnom religioznom sredinom koja je mnogo više pristajala životu i mislima samog Isusa Krista.

